

føre erstatningsansvar, er omfattet af en fakultativ regel, hvorefter der kan tilkendes erstatning efter rettens skøn. Et mindretal (1) foreslår, at alle indgreb undergives et obligatorisk, objektivt ansvar, dog således, at erstatningen kun kan ydes efter rimelighedsbetragtninger, hvis den erstatningssøgende har givet samtykke til indgrebet. Mindretallet finder, at det grundlæggende synspunkt bag reglerne bør være, at det offentlige må bære risikoen for alle de skades- eller lidelsesforvoldende indgreb, der i almenhedens interesse træffes som led i strafferetsplejen, og som rammer enkelte borgere, der senere viser sig ikke at være skyldige, jfr. betænkningen s. 60. Flertallet lægger blandt andet vægt på, at andre straffeprocessuelle indgreb end anholdelse og varetægt i praksis kun sjældent kan forventes at medføre skade og tab, og at en obligatorisk, objektiv ansvarsregel derfor i disse tilfælde ville få et fiktivt præg. Flertallet fremhæver endvidere, at en fakultativ ansvarsregel gør det mindre betænkeligt, at der ikke drages nogen helt skarp grænse for de foranstaltninger, der ikke karakteriseres som indgreb (og derfor ikke kan begrunde erstatning) jfr. betænkningen s. 27 ff.

3. Som nævnt går udvalget ind for, at den såkaldte skyldsformodningsregel afskaffes. Som den væsentlige indvending imod skyldformodningsreglen fremhæver udvalget, at reglen bevirker, at der skabes to klasser af frifindelser: De frifindelser, som giver grundlag for erstatning og de frifindelser, hvor erstatning ikke søges eller opnås på grund af skyldsformodningsreglen.

Derimod foreslås den gældende regel om erstatningsudelukkelse eller -nedsættelse på grund af »egen skyld« opretholdt. Efter reglen kan erstatning *udelukkes eller nedsættes*, hvis sigtede selv har givet anledning til indgrebet. (Betænkningen s. 32 f.).

4. Med hensyn til de *omstændigheder, der skal kunne udløse et erstatningskrav*, går udvalget ind for, at erstatning, som hidtil skal ydes, når sagen slutter med, at sigtede frifindes eller at påtale mod ham opgives (betænkningen s. 36 ff.). Herudover anbefaler udvalget, at erstatning for anholdelse og varetægt skal kunne ydes dels, hvis indgrebet ikke har stået i rimeligt forhold til straffeforfølgningens udfald dels, hvor det af andre særlige grunde findes rimeligt.

Samtidig foreslår udvalget ophævelse af reglen i retsplejeloven § 1018 a om erstatning i tilfælde af ulovlig anholdelse og varetægt. Efter udvalgets mening er reglen overflødig ved siden af

reglen om erstatning på objektivt grundlag kombineret med den almindelige adgang til at kræve erstatning i tilfælde af uforvarlig (culpøs) adfærd fra myndighedernes side.

5. Med hensyn til *kredsen af personer*, som skal kunne opnå erstatning, har udvalget overvejet, om bestemmelserne som hidtil kun skal omfatte personer, der har været sigtet, eller tillige andre personer, der som et led i en strafferetlig efterforskning lider økonomisk eller ideel skade, f. eks. i forbindelse med foretagelse af ransagning, herunder undersøgelse af personer og udtagelse af prøver, og beslaglæggelse. Udvalgets flertal (6) finder det vanskeligt at begrunde, hvorfor sådanne personer skal stilles anderledes i form af lettere erstatningsadgang end personer, der i øvrigt i forbindelse med offentlig forvaltningsvirksomhed påføres skade. Spørgsmålet om ikke-sigtedes erstatningsansvar bør derfor efter flertallets opfattelse løses i sammenhæng med generelle overvejelser om det offentliges erstatningsansvar (betænkningen s. 50). Såfremt der ønskes en særlig regel om erstatning til ikke-sigtede personer, kan flertallet tilslutte sig mindretallets forslag til bestemmelsesernes udformning.

Udvalgets mindretal (1) har derimod foreslået, at erstatningsreglerne også skal omfatte erstatningskrav fra personer, der ikke har været sigtet. Mindretallet finder, at selv om indgreb mod en ikke-sigtet sjældnere vil medføre økonomisk skade, lidelse og tort, er der i de tilfælde, hvor sådan skade faktisk foreligger, ingen grund til at stille den ikke-sigtede ringere end den sigtede (betænkningen s. 60 f.).

6. Udvalget foreslår en *forenkling af fremgangsmåden* ved fremsættelsen og behandlingen af erstatningskravene. Den gældende regel om, at erstatningskravet skal fremsættes i umiddelbar tilslutning til den frifindende afgørelse, foreslås erstattet af en bestemmelse om, at kravet kan rejses senere inden for en frist på 2 måneder. Som begrundelse herfor henviser udvalget til, at opgivelsen af skyldformodningsreglen formindsker behovet for en samtidig vurdering af erstatningsspørgsmålet, og fristen giver den erstatningssøgende og hans forsvarer rimelig tid til at overveje, hvorvidt kravet bør rejses (betænkningen s. 42 f.).

Udvalget foreslår endvidere, at erstatningssager som hidtil skal behandles i strafferetsplejens former, men uden medvirken af domsmænd, idet det læge element i pådømmelsen anses for unødvendigt, når skyldformodningsreglen ophæves.